

ผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตาม
หลักเศรษฐกิจพอเพียงของตำรวจในประเทศไทย
Social Change Agents According To Philosophy
of Sufficiency Economy of Police In Thailand

วรรณมนัส ทรงเจริญ*

Wanmanat Songjaroen

ศาสตราจารย์ ดร.อนรรักษ์ ปัญญาวัฒน์**

Prof.Dr.Anurak Panyanuwat

รองศาสตราจารย์ ดร.อัฉรา ภาณุรัตน์**

Assoc.Pro.Dr.Achara Phanurat

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนวย ปิ่นพิลา**

Asst.Prof.Amnuay Pinphilla

รองศาสตราจารย์ ดร.สารณี วรรณตรง**

Assoc.Pro.Dr.Sarapee Wantrong

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทประเทศไทย บทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วิเคราะห์องค์ประกอบผู้นำการเปลี่ยนแปลงพร้อมกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาบทบาทผู้นำ ใช้วิธีวิจัยด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ในกรณีศึกษา 7 คน

ผลการวิจัยพบว่า บริบทของประเทศไทยมีการปรับใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมแบบพึ่งพาตนเอง ทำให้เกิดดุลยภาพระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอาศัยกระบวนการปฏิบัติที่น่า่องจนมีอิทธิพลต่อความศรัทธา และนำไปสู่

* นักศึกษา, หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิทยุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค (รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

**อาจารย์ที่ปรึกษา

การเปลี่ยนแปลงความคิดของชาวบ้านด้วยคุณลักษณะ 4 ประการ ข้อเสนอเชิงนโยบาย การพัฒนาบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ ตำรวจในบริบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยได้ 6 นโยบาย 12 มาตรการ

คำสำคัญ: ผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ตำรวจ

Abstract

This research aimed to study contexts of Thailand, roles of leaders of social changes in the countries, and the leaders' key elements. The social change agents were analyzed and introduced policy recommendations for leadership role development. The data was collected by observation and interview with the 7 social change leaders.

The study results showed that the contexts involved living the principles of sufficiency economy and Buddhist self-reliance, which helped keeping the balance between nature and human needs, and eventually leading to sustainable development. Many pilot programs, with 4 key elements, had been conducted and influenced people thoughts and beliefs. In the end, 6 policies and 12 measures for leadership role development were introduced in accordance with the principle of sufficiency economy for police officers in the northeastern region of Thailand.

Keyword: Social Change Agent, Police

บทนำ

อนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงที่ประกอบด้วยกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง คือ จีน พม่า ลาว ไทย กัมพูชา และเวียดนาม (อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์, 2548: 5) มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน และความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณี ความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ แม่น้ำ แหล่งประมง แร่ธาตุ พลังงาน และความหลากหลายทางชีวภาพและชาติพันธุ์ (อัจฉรา ภาณุรัตน์, 2555: 47) การอยู่ร่วมกันในสังคมของมนุษย์ย่อมส่งผลต่อการดำรงชีวิตทั้งในทางบวกและทางลบ ผลดังกล่าวมีมิติเชื่อมโยงกันในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม (อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์, 2548: 11) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีบริบททางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในด้านศาสนา ประเพณี การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย ผสมผสานระหว่างความเป็นสมัยใหม่กับการเป็นสังคมแบบเดิม (อัจฉรา ภาณุรัตน์, 2555: 45, 74)

เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมในด้านน้ำและดิน คุณภาพของการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว ได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาไปพร้อมกันด้วยความเข้าใจของประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 (อภิชัย พันธเสน, 2560: 25) ส่งผลให้มีการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมและนิเวศวิทยา อันเป็นตัวอย่างของการปฏิบัติที่ให้ประชาชนเรียนรู้จากการกระทำด้วยความเข้าใจจนเกิดทัศนคติต่อการรักษาสีน้ำเงินโดยธรรมชาติ (อัจฉรา ภาณุรัตน์, 2555: 18) ดังตัวอย่างของ ร.ต.ต.วิชัย สุริยทุธ (ดาบวิชัย) ที่ทำการปรับปรุงระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมจนสำเร็จ โดยได้รับความร่วมมือจากประชาชนบูรณาการกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (อภิชัย พันธเสน, 2560: 23) และความเชี่ยวชาญที่สั่งสมมาจากการปลูกต้นไม้เป็นเวลานานกับความวิริยอุตสาหะมาจาก 2 ตัวแปรหลัก คือ บรรยากาศทางวัฒนธรรมชุมชนและบริบททางสิ่งแวดล้อมของชุมชน และองค์ประกอบที่เป็นกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าวที่สำคัญมี 4 ประการ คือ ความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ บุคลิกภาพ และคุณสมบัติส่วนตัวของผู้นำ (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2557: 113) ซึ่งเกิดจากการบำเพ็ญความดีมาโดยตลอดจนเป็นที่ยอมรับนับถือและพร้อมที่จะปฏิบัติตามของผู้อื่น ภายใต้เงื่อนไขของความรู้และภูมิปัญญาชาวบ้าน

ในสังคมไทยมีการนำแนวคิดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาสู่ความสมดุลและยั่งยืน มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร เช่น ดินที่ดอนและป่าไม้ น้ำ และการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ที่เหมาะสมบนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์, 2548: 79) เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน และช่วยให้สังคมสามารถอยู่ได้อย่างมั่นคงท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ ของสำนักยุทธศาสตร์ด้านนโยบายสาธารณะ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560)

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามวิธีเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อบุคคลที่มีอาชีพตำรวจในประเทศไทย เพื่อให้ทราบถึงบริบทที่มีผลกระทบและวิเคราะห์องค์ประกอบทางด้านบวกและด้านลบที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ความเป็นอยู่ของประชาชน ทำให้เกิดการสร้างแนวทางการเปลี่ยนแปลงในลักษณะพลวัต สามารถนำมาปรับใช้ในการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาตำรวจไทยและผู้นำชุมชนที่เหมาะสม จึงคิดว่าจะมีความจำเป็นต้องวิเคราะห์ในด้านการพัฒนาชุมชน ความมั่นคงและยั่งยืนของสังคมและจะส่งผลต่อพัฒนาภาวะและบทบาทผู้นำของตำรวจในบริบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของไทยตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. วิเคราะห์บทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และองค์ประกอบผู้นำการเปลี่ยนแปลง
3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาภาวะและบทบาทผู้นำของตำรวจในบริบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานแบบแผนสามเส้า (Triangulation Design) การใช้เทคนิควิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (quantitative and qualitative method as technique) ดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ใช้การสังเกตแบบมีโครงสร้างโดยผู้วิจัยได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตของกรณีศึกษา และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง เป็นการวางแผนไว้ล่วงหน้าด้วยการกำหนดข้อคำถามกับกรณีศึกษาจำนวน 4 นาย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย ร.ต.ต.วิชัย สุริยุทธ (ดาบวิชัย) พล.อ.พิเชษฐ์ วิสัยจร ลุงสอน กล้าศึก และ ร.ต.ท.ราชันย์ ชมสุวรรณ โดยการแปลงข้อมูลเชิงคุณภาพสู่ข้อมูลเชิงปริมาณ ทำแบบการตรวจสอบความตรงของข้อมูลเชิงปริมาณก่อนทำการวิเคราะห์

2. การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามแบบปิด (Closed-ended Form) ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้เท่ากับ 0.91 ในประเด็นการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างจากประชากรในพื้นที่แบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวนทั้งสิ้น 500 คน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เลือกจากการใช้พื้นที่ใกล้เคียงกับพื้นที่ของกรณีศึกษาราย ร.ต.ต.วิชัย สุริยุทธ (ดาบวิชัย) 5 อำเภอ คือ ตำบลตูม อำเภอปรังคัง ตำบลชำ อำเภอกันทรลักษ์ ตำบลวังหิน อำเภอวังหิน ตำบลใจดี ตำบลโคกเพชร อำเภออุษันต์ และตำบลลือกลิ้ง อำเภอสีลาสาท

3. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ช่วงเวลาเดือนพฤศจิกายน 2559 – กุมภาพันธ์ 2560

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้เทคนิคการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ในการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการตามกรอบแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนวิธีวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์มาสังเคราะห์เพื่อสร้างประเด็นคำถามจากการสกัดคำสัมภาษณ์มาตั้งเป็นกระทงคำถามเพื่อให้ได้แบบสอบถาม และได้้นำกลับไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์สถิติเชิงปริมาณในการวิเคราะห์องค์ประกอบ

(Factor Analysis) โดยแบ่งออกเป็น ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้สถิติ ร้อยละ ตอนที่ 2 ผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของตำรวจ ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และตอนที่ 3 ผล การวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบเชิงสำรวจ ตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลโดย การใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ด้วย KMO and Bartlett's Test (Kaiser – Meyer – Olkin) ได้ค่าเป็น 0.897 ซึ่งมากกว่า 0.5 และเข้า สู่ 1 ผู้วิจัยได้พิจารณาค่า Factor loading แล้วนำผลมากำหนดเป็นองค์ประกอบหรือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของตำรวจในประเทศไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 6 องค์ประกอบ รวมทั้งสิ้น 53 ข้อ และนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาบทบาทผู้นำ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของตำรวจ

ผลการศึกษา

1. ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต และการส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ประยุกต์ และค้นคิดสิ่งใหม่ ความรู้ใหม่เพื่อ ประโยชน์สุขของสังคม

ตัวอย่างผู้นำชุมชนที่ได้ทำตัวเป็นแบบอย่างข้างต้นอย่างชัดเจนได้รับการ ยินย้นจากผู้ให้ข้อมูลหลักและกลุ่มตัวอย่างใกล้เคียงกันว่า สามารถค้นพบได้จาก ข้าราชการตำรวจหลายนาย โดยเฉพาะ ร.ต.ต.วิชัย สุริยทอ (ดาบวิชัย) ที่สามารถทำตัว เป็นต้นแบบและแบบอย่างของการพึ่งพาตนเอง พัฒนาระบบการเรียนรู้ จนส่งผ่าน เข้าสู่ความศรัทธาและยอมรับของประชาชนในพื้นที่ผ่านห้วงเวลา วัฒนธรรม การไม่ แสดงอาการต่อต้านต่อการติฉินนินทา ว่าร้าย จนนำไปสู่ความเป็นผู้นำแห่งการ เปลี่ยนแปลงได้

2. ผลการวิจัยบ่งบอกว่า บทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตาม หลักเศรษฐกิจพอเพียงของตำรวจในบริบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่ามีการใช้ ศิลปะในการครองใจด้วยวิธีการปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่าง ใช้ความอดทน มีเมตตา ธรรม อยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและความถูกต้อง ให้การศึกษาอย่างต่อเนื่องกัน มีความ เสมอภาคทั่วถึงและเท่าเทียม และความเพียรพยายามที่จะนำเสนอหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง สามารถจูงใจ ยึดหลักการพึ่งพาตนเอง ร่วมคิดร่วมทำ อยู่ร่วมกันกับ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูลกัน การจัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ ของชุมชนอย่างครบ ร่วมคิดร่วมทดลอง สนับสนุนกลไกชุมชน ในส่วนของกรณีศึกษา สรุปพบว่า มีบทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลงมุ่งการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ (Paradigm shift) ของประชาชนด้วยความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และมีการกระจาย อำนาจหรือเสริมสร้างพลังใจ (Empowering) เป็นผู้มีคุณธรรม (Moral agent) และ กระตุ้นผู้ตามให้มีสถานการณ์และบริบททางวัฒนธรรมชุมชนของพื้นที่ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พบว่ามีความต้องการผู้นำชุมชนโดยเฉพาะ ข้าราชการตำรวจที่เข้ามาดำเนินการเป็นแกนหลักของชุมชน เพื่อทำการโน้มน้าวจิตใจ ของประชาชนในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เน้นการลงมือปฏิบัติจริงด้วย กระบวนการปฏิบัติงานที่ครบวงจร สามารถรับรู้ได้ มองผลงานเป็นรูปธรรม เห็นผลประโยชน์ที่ชุมชนที่จะได้รับ สังคมที่มีความมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้หลักการ ดำรงชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไม่ประมาท มีเหตุมีผล ความเพียงพอ รู้จัก ประมาทตน ใช้ความรู้และคุณธรรม มีการดำรงชีวิตใช้จารีตทางสังคม คือ ฮีต 12 และ คอง 14 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งสองประเทศ ผู้วิจัยสามารถจำแนกลักษณะผู้นำได้จาก การประชุมเพื่อชี้แจงความก้าวหน้า ปัญหา แนวความคิดวิธีการปฏิบัติแบบใหม่ ๆ ใน การตัดสินใจร่วมกันของชุมชน โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน ยังมีการส่งเสริมให้ชาวบ้านไปศึกษาดูงานกับปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้รู้ที่มีความชำนาญเฉพาะ ด้าน การสร้างความพร้อมรองรับกับการเปลี่ยนแปลง รู้จักสภาพแวดล้อม และรู้จักการ ประมาทตนเอง การพึ่งตนเอง การพึ่งพิงกัน และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การทำ ให้ดูเป็นตัวอย่างสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบ ความเป็นผู้นำ และเป็นผู้ที่เปลี่ยนแปลงหน่วยงานในกระบวนการของการเปลี่ยนแปลง องค์การ ประกอบไปด้วย

2.1 รูปแบบการเข้าสู่ภาวะผู้นำ (Characteristics) เป็นคุณลักษณะของ รูปแบบการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนล่วงหน้าด้วยตนเอง (Self-planned social change) ตามแนวคิดของ บอยล์ (Boyle, 1981)

2.2 ในมิติของการจัดการความรู้และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ชุมชนได้ รับรู้วิธีการเปลี่ยนแปลงชุมชนจากการทำให้ดูเป็นตัวอย่างของกลุ่มตัวอย่างที่ยกเป็น ต้นแบบของความเป็นผู้นำ เรียนรู้จากผลงานที่สำเร็จแล้วนำไปปรับใช้ในพื้นที่อื่น ๆ

ใกล้เคียง และมีการส่งเสริมให้มีการลงมือปฏิบัติกับพื้นที่ของตน ทำให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงของชุมชนไปในทางที่ดีขึ้น เจริญรุ่งเรืองขึ้น ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ (Self-reliance) ในการคิด ตัดสินใจและดำเนินการแก้ไขปัญหา เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองและชุมชน

2.3 ชุมชนยอมรับบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาว่า เป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลงที่รับผิดชอบจากการร่วมกำหนดเป้าหมายที่ดีกว่าเดิม เป็นคนกล้าและเปิดเผย กล้าเสี่ยง มีเชื่อมั่นในชาวบ้าน ไม่เผด็จการ ใช้คุณค่าเป็นแรงผลักดันเป็นผู้จัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถที่จะเผชิญกับปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน ด้วยการมองการณ์ไกล ซื่อสัตย์ จริงใจ ตรงไปตรงมา และมีศีลธรรมประจำใจ

2.4 บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดของชาวบ้านในชุมชนที่สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประการ คือ การกำหนดแนวทางหลัก (Path finding) ได้ชี้ให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่ชาวบ้านในชุมชนจะได้รับจากความสำเร็จในอนาคต การสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพ (Aligning) และกำหนดแนวทางให้ชุมชนดำเนินไปในทิศทางเดียวกันเสมือนเป็น การมอบอำนาจ (Empowering) การตัดสินใจให้ชุมชนกำหนดทางเลือกที่จะไว้วางใจจนทำให้บรรยากาศในการทำงานมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และการสร้างตัวแบบผู้นำ (Modeling) ที่มีความน่าเชื่อถือต้องมีคุณสมบัติของผู้นำที่ดี

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลิกภาพ บทบาท และลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของตำรวจที่กลุ่มตัวอย่างใช้ศึกษา พบว่าเห็นด้วยอยู่ระดับมาก กล่าวคือมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ความคิดเห็นต่างกันอยู่ในระดับปานกลาง วิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้วิธีการสกัดองค์ประกอบ และการหมุนแกนด้วยวิธีออร์โธโกนอล (Orthogonal rotation) แบบแวนริแมกซ์ (Varimax) ผลการหมุนแกนได้ค่า Factor loading 6 องค์ประกอบ

องค์ประกอบที่ 1 ชื่อ “ตำรวจผู้มีศีลธรรม ตามสัปปุริสธรรม 7” เป็นผู้ทำหน้าที่เสมือนหมอดินที่ไต่รับยกย่องเสมือน ตาเมือง (นักปราชญ์ผู้มีความรอบรู้ในวิชาการบ้านเมือง รู้หลักธรรม นำคุณธรรมมาสู่บ้านเมือง) ใจเมือง (ผู้ที่ทำหน้าที่ปกครองบ้านเมืองที่ดี) หูเมือง (บุคคลที่พูดจาไพเราะ อ่อนหวาน พูดจริง นำความเจริญมาสู่บ้านเมือง ต้องหนักแน่น หูไวทันเหตุการณ์ ฟังเหตุฟังผล กลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างรอบด้านและรอบคอบ) มีค่าไอเกนเท่ากับ 26.322

องค์ประกอบที่ 2 ชื่อ “ตำรวจที่เชื่องกฏแห่งกรรม” คือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงเสมือนบทบาท แก่นเมือง (ผู้ทรงคุณธรรม ยุติธรรม นำคำสอนมาสู่บ้านเมือง เชื่อมมั่นในศาสนา เป็นผู้นำในการประพฤติที่งดงาม ซึ่งจะทำให้เป็นที่เคารพศรัทธาเชื่อฟังของผู้ตาม) มีค่าไอเกนเท่ากับ 2.582

องค์ประกอบที่ 3 ชื่อ “บุญประเพณี 12 เดือน” คือ โอกาสที่ตำรวจได้แสดงความรับผิดชอบ แก้ปัญหาที่เหตุ และรู้จักรอและเข้าใจผลเสมือนมีงานตลอดทั้งปี เป็นที่รู้จักจนเป็นที่ศรัทธาของชุมชน มีค่าไอเกนเท่ากับ 2.056

องค์ประกอบที่ 4 ชื่อ “การหยั่งรู้บทบาทหญิง ชาย และเด็ก” เป็นการเข้าถึงความรู้การบำบัดรักษาหรือหมอสมุนไพรเบื้องต้น คือบทบาทผู้นำแบบประตูเมือง (ผู้มีความสามารถในการใช้ศาสตร์ราชู ยุทธโศภรณ์ที่ก้าวหน้าทันสมัยในการป้องกันข้าศึกศัตรู มีความสามัคคียอมเกิดความเข้มแข็งดังประตูเมือง) และสติเมือง (ผู้รู้จักการประหยัดโดยการหาทางให้มีรายได้เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรม การตั้งจำกัดรายจ่ายให้พอควรแก่กำลังทรัพย์ที่หามาได้ การเก็บรวบรวมรายได้อันจะเก็บไว้สำหรับทำประโยชน์เพื่อตน คนอื่น และชาติบ้านเมืองในภายหน้า รวมถึงประหยัด) มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.912

องค์ประกอบที่ 5 ชื่อ “การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและการอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นเมือง” คือ บทบาทผู้พิทักษ์รักษาให้เมืองมีค่า ดังคำเมือง (ผู้พิทักษ์รักษาให้เมืองมีค่า มีเงินทอง ติดต่อกำขาย รู้จักกตัญญูต่อผู้มีพระคุณและกตัญญูต่อบ้านเมือง เชิดชูส่วนที่เป็นคุณ ขจัดปัดเป่าส่วนที่เป็นโทษ) มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.760

องค์ประกอบที่ 6 ชื่อทักษะสัมพันธ “บวร” (บ้าน-วัด-โรงเรียน-โรงพัก) และเป็นผู้ที่การรักษาดี 5 เป็นตัวอย่าง คือ ผู้นำเสมือนรากเมือง (ผู้มีวิชาความรู้ ซึ่งจะทำให้คิดชอบ ทำชอบ รอบรู้ และหยั่งรู้ในเหตุผลของเรื่องราวต่าง ๆ) มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.547

4. ข้อเสนอเชิงนโยบายได้จัดเป็น 6 นโยบาย ประกอบด้วย ปลุกฝังให้ตำรวจตำรวจชีพโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม พัฒนางานของวิชาชีพตำรวจ ส่งเสริมกิจกรรมงานฤดูบุญประเพณี 12 เดือน ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านบทบาทหญิง ชาย และเด็ก ส่งเสริมการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและการอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นเมือง และส่งเสริมและยกย่องตำรวจตัวอย่างที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตพอเพียง และ 12 มาตรการ ใน 3 ระดับ คือ

4.1 ระดับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กำหนด 1) แนวทางในการปลูกฝังค่านิยมให้แก่ข้าราชการตำรวจทุกระดับ ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะผู้บังคับบัญชาจะต้องเป็นต้นแบบในการประพฤติ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต 2) ให้กองบัญชาการ และกองบังคับการในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จัดโครงการส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจและครอบครัวประกอบอาชีพเสริมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำรงชีพให้อยู่ในความพอเพียง และ 3) กองสวัสดิการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จัดทำกิจกรรมอบรมเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามวิถีพอเพียง

4.2 ระดับหน่วยฝึกอบรมต่างๆ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
กำหนด 4) ให้มีหลักสูตรการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้ตำรวจยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมตามสัปปุริสธรรม 7 เพื่อสร้างความศรัทธาเชื่อถือ 5) ปรับปรุงหลักสูตรวิชาชีพตำรวจให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม นิเวศวิทยาพื้นเมือง 6) การอบรมการให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหญิงชาย และเด็กในสังคมผ่านการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีพื้นบ้าน และ 7) พัฒนาหลักสูตรการให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการเงิน และกิจกรรมตามแนวทางการลดภาระหนี้สินและเงินออมไว้ใช้จ่ายยามจำเป็น

4.3 ระดับสถานีตำรวจทุกแห่ง ควรดำเนินการดังนี้ 8) ส่งเสริมการสร้างทัศนคติและวัฒนธรรมในการทำงานให้เป็นตำรวจที่ดีมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 9) สนับสนุนให้ตำรวจและครอบครัวร่วมกิจกรรมงานฤดูบุญประเพณี 12 เดือน และกิจกรรมมวลชนสัมพันธ์ 10) ส่งเสริมให้มีศูนย์อำนวยการและรักษาความปลอดภัยในงานฤดูบุญประเพณี 12 เดือน เพื่อการให้ความรู้แก่ประชาชนในการสร้างวินัยอย่างยั่งยืน และส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกให้ตำรวจได้มีการบังคับใช้กฎหมาย 11) สนับสนุนให้ตำรวจและครอบครัว เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ของชุมชน และ 12) ทำการประชาสัมพันธ์และจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและการอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นเมืองและสิ่งแวดล้อมในท้องที่ตั้งของสถานีตำรวจ เพื่อสร้างความตระหนักและความรักท้องถิ่นของชุมชน

วิจารณ์และสรุปผล

1. สถานการณ์และบริบททางวัฒนธรรมชุมชนของประเทศไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความต้องการผู้นำชุมชนโดยเฉพาะข้าราชการตำรวจที่ดีมาเป็นแกนหลักของชุมชน เพื่อทำการโน้มน้าวจิตใจของประชาชนในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เน้นการลงมือปฏิบัติจริงด้วยกระบวนการปฏิบัติงานที่ครบวงจรสามารถรับรู้ได้ มองผลงานเป็นรูปธรรม เห็นผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ ดำรงชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไม่ประมาท มีเหตุมีผล ความเพียงพอ รู้จักประมาณตน ใช้ความรู้และคุณธรรม ทำตัวเป็นแบบอย่างของการพึ่งพาตนเอง พัฒนาระบบการเรียนรู้ จูงส่งผ่านเข้าสู่ความศรัทธาและยอมรับของประชาชนในพื้นที่ ผ่านห้วงเวลาวัฒนธรรม (Fisher, 2010: 28) การอยู่ร่วมกันในสังคมดั้งเดิม โดยมีผู้เฒ่าที่ชาวบ้านเคารพนับถือเป็นผู้นำ ให้คำแนะนำปรึกษา มีความแม่นยำในกฎระเบียบประเพณีการดำเนินชีวิต ใช้การตัดสินไกล่เกลี่ยหากเกิดความขัดแย้งและช่วยกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (Koont'z and Welhrich, 1994 : 121) พื้นฐานวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนรวมกับการส่งเสริมให้ชาวบ้านไปศึกษาดูงานกับปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน (Baker. W.E. and Sinkula, J.M.,1999 : 36) ที่ใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์สถานการณ์ สร้างแรงบันดาลใจ ความเชื่อถือและมั่นใจ ความอดทน และความรับผิดชอบในงาน โดยมีการเตรียมตัวให้พร้อมที่จะเผชิญปัญหา พร้อมยอมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงที่มาจากทั้งภายในและภายนอก การเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายหลักการนี้ถือเป็นพื้นฐานของการออม การฉลาดซื้อ ฉลาดใช้ในสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต วิถีพอเพียงที่ทำให้ชุมชนพอเพียงได้ต้องสร้างวินัยให้ตนเองและสร้างชุมชนเล็กๆ อย่างครบครันให้เป็นชุมชนที่พอเพียงเสียก่อน การเฝ้าติดตามรายจ่ายพร้อมทั้งบริหารการใช้จ่ายให้เหมาะสมกับชีวิตจริงของตน (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2559 : 6)

2. บทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของตำรวจในบริบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย กรณี ร.ต.ต.วิชัย สุริยฤทธิ์ (ดาบวิชัย) และคนอื่นๆ คือบทบาทของผู้นำที่ใช้ศิลปะในการครองใจคน การปฏิบัติงานให้ดูเป็นตัวอย่าง ใช้ความอดทนในการดำเนินชีวิตภายใต้ความเมตตาธรรม อยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและความถูกต้อง มีการส่งเสริมการศึกษาภายในชุมชนอย่างต่อเนื่องกัน มีความเสมอภาคทั่วถึงและเท่าเทียม และมีความเพียรพยายามนำเสนอหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สามารถจูงใจให้ชุมชนดำเนินชีวิตโดยยึดหลักการพึ่งพาตนเอง ร่วมคิดร่วมทำ อยู่ร่วมกันกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูลกัน การจัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างครบ ร่วมคิดร่วมทดลอง สนับสนุนกลไกชุมชน (Seers, 1969 : 26) การพัฒนา คือการจัดความยากจน ความอดอยาก โดยมุ่งเน้นให้มีรายได้ มีงานทำ มีเสรีภาพขั้นพื้นฐาน การสร้างสภาพการณ์ด้านต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงเสริมสร้าง คุณภาพชีวิต (Quality of life) ให้ดีขึ้น ตัวอย่างเชิงประจักษ์ที่หาได้จาก รต.ต.วิชัย สุริยทุธ (ดาบวิชัย) ได้สร้างเครือข่ายแนวร่วมพัฒนาสังคมด้านสิ่งแวดล้อมขยายวงออกไปอย่างกว้างขวาง ใช้การปลูกต้นไม้ใหญ่ที่หยั่งรากลึกลงในใจชาวบ้านกลายเป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงคุณค่าของต้นไม้ที่พร้อมให้ผลผลิต ทั้งในหมู่ข้าราชการหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนฝูงที่เป็นตำรวจ เด็ก นักเรียน ครู รวมทั้งชาวบ้านทั่วไปก็เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคมด้านสิ่งแวดล้อม และยังสร้างโลกสีเขียวในหัวใจคนหลังจากมองเห็นคุณค่าที่ใช้ระยะเวลาเป็นเครื่องพิสูจน์เนิ่นนานพอควร (พรทิพย์ แก้วมูลคำ, 2560: 14)

3. บุคลิกภาพ บทบาท และลักษณะผู้นำมีความสัมพันธ์ใกล้เคียงกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 6 องค์ประกอบ (รัตติกรณ จงวิศาล, 2557: 51-55) ผู้นำที่ต้องมีความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรม งานบุญประเพณี 12 เดือนที่เสมือนโอกาสให้ตำรวจได้แสดงความรับผิดชอบอย่างเป็นที่จดจำของชุมชน (Bass, 1990: 231-272) ภาวะผู้นำในฐานะที่เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของกลุ่มเป็นผลหรือสิ่งที่งอกเงยตามมาที่เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลต่าง ๆ ในกลุ่มเป็นหลักของการใช้ความหยั่งรู้บทบาทหญิง ชาย และเด็ก ร่วมถึงความรู้เกี่ยวกับการบำบัดรักษา (Person, 1993: 15) อีกทั้งยังมีมุมมองที่ว่าสมาชิกของสังคมจะมีบทบาทที่แตกต่างกันตามความจำเป็นที่มีต่อระบบสังคม ความเจริญก้าวหน้าเป็นการเกิดขึ้นจากการบูรณาบทบาทของบุคคลอื่นเพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าแก่ระบบสังคม ส่วนประเด็นองค์ประกอบของการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและการอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นเมืองและสิ่งแวดล้อม (Daft, 2005: 635) เป็นการถ่ายทอดค่านิยมในการส่งเสริมให้ชุมชนสามารถปรับตัวจากภายใน ต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการจัดสภาวะแวดล้อมที่ซับซ้อน ไม่นั่นนอนและคลุมเครือ และมีวิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์แก่บุคลากรอย่างชัดเจน

4. ข้อเสนอเชิงนโยบาย ซึ่งประกอบด้วย 6 นโยบาย 12 มาตรการ 3 ระดับ เพื่อเสนอให้สำนักงานตำรวจแห่งชาตินำนโยบายดังกล่าวไปใช้ในการปลูกฝังให้ตำรวจ

ดำรงชีพโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม พัฒนางานของวิชาชีพตำรวจ ส่งเสริมการทำให้กิจกรรมให้สอดคล้องกับงานบุญประเพณี 12 เดือน อีกทั้งยังส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและการอนุรักษ์พืชพื้นเมือง พร้อมทั้งการยกย่องตำรวจที่ดำรงชีวิตภายใต้หลักพอเพียงที่เป็นตัวอย่างที่ดี (Fisher, 2010 : 12) ด้านการบริหารนโยบายภาพลักษณ์ตำรวจไทยในสายตาประชาชน การรับรู้ถึงสาระสำคัญในการบริหารทุกด้าน และรับรู้นโยบายบริการดูญาติ พิทักษ์ราษฎร์ดูแลครอบครัว กำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในด้านการบริการ ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และด้านความพึงพอใจตลอดจนครอบคลุมบริบทของปัญหาสังคม และมีแผนในการปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม

สรุปผลการวิจัย

1. บริบทมีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของประชาชน อีกทั้งยังมีการพัฒนาต่อยอดเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์สุขของชุมชน เน้นที่การพึ่งพาตนเอง
2. บทบาทของผู้นำของตำรวจ มีการนำศิลปะในการครองใจ มีการใช้เมตตาธรรม มีการจัดการความรู้และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีลักษณะเป็นคนทีกล้าเปิดเผย มองการณ์ไกล ซื่อสัตย์ จริงใจ ตรงไปตรงมา มีการวางแผนล่วงหน้าด้วยตนเอง ในการเข้าสู่อการเป็นผู้นำ
3. วิเคราะห์องค์ประกอบผู้นำการเปลี่ยนแปลงประกอบไปด้วย เป็นผู้ที่มีรอบรู้ในทุกด้าน มีคุณธรรม มีศิลปะในการพูด ปกป้องทรัพย์สินและประชาชน
4. ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาภาวะและบทบาทผู้นำจัดเป็น 6 นโยบาย ประกอบไปด้วย ปลุกฝังให้ตำรวจดำรงชีพโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม พัฒนางานของวิชาชีพตำรวจ ส่งเสริมกิจกรรมงานบุญ ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและการอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นเมือง และส่งเสริมและยกย่องตำรวจตัวอย่างที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตพอเพียง และ 12 มาตราการใน 3 ระดับ คือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หน่วยฝึกอบรมต่าง ๆ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสถานีตำรวจทุกแห่ง

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการกำหนดการแนวทางในการปลูกฝังค่านิยมให้แก่ข้าราชการตำรวจดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา สร้างทัศนคติและวัฒนธรรมในการทำงานให้เป็นตำรวจที่ดี มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของรัฐและประชาชน และเผยแพร่รูปแบบผู้นำตำรวจไทยให้ข้าราชการตำรวจใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของสังคมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- พรทิพย์ แก้วมูลคำ. (2560). การบริการราชการแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2557). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2559). พุทธธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้**. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์ด้านนโยบายสาธารณะ.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2559). **โครงการประเมินระดับความสำเร็จของการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559**. กรุงเทพฯ: กองวิจัยสำนักงานยุทธศาสตร์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- สุภางค์ จันทรวานิช. (2540). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนรรักษ์ ปัญญาวัฒน์. (2548). **การศึกษาชุมชนเชิงพหุลักษณะ: บทเรียนจากวิจัยภาคสนาม**. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส).
- อภิชัย พันธเสน. (2560). **เศรษฐกิจพอเพียง: พระอัจฉริยภาพและพระกรุณาธิคุณของในหลวง รัชกาลที่ 9**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต.

อัจฉรา ภาณุรัตน์. (2555). **เศรษฐกิจและนิเวศวิทยาสิ่งแวดล้อม, ขาดทุนคือกำไร.**
สุรินทร์: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Baker. W. E. and Sinkula, J. M. (1999). The Synergistic Effect of Market Orientation and Learning Orientation on Organizational Performance. **Journal of the Academy of Marketing Science**, 27, 411-427.

Bass, B. M. (1990). **Transformational leadership development.**
California: Consulting Psychologists Press.

Boyle. (1981). Manager' leadership and critical care nurses' intent to stay. **American Journal of Critical Care**, 2, 42-47.

Daft. (2011). **Leadership: Theory and practice.** Fort Worth, TX: Dryden Press.

Fisher, Paula. (2010). An investigation of leadership best practices and teacher morale in six community college child development centers in southern California. **Dissertation.** Capella University.

House, R. J. and Mitchell, R. R. (1974). "Path-goal theory of leadership." **Journal of Contemporary Business**, 3, 81-97.

Koontz, H. and Weihrich, F. (1994). **Essentials of Management.** New York: McGraw – Hill.

Person, J. L. (1993). An Examination of The Relationship Between Participative. Management and Perceived Institutional Effectiveness in North Carolina Community Colleges. **Dissertation Abstracts International**. 53 (15): 1351 – A.

Roscoe, John T. (1975). **Fundamental Research Statistics for the Behavioral.** New York: Sciences, Holt, Rinehart and Winston Inc.

Seers, D. (1969). "The Meaning of Development." **International Development Review** 11. 2-6.